

In den jare 1537, zo schrijft Gerardt Brandt in zijn „Historie der vermaerde zee- en koopstadt Enkhuizen” begon de Hertog van Gelder zich weer te roeren en zich te land en te zee te wapenen. Hij had het met name op Enkhuizen gemunt zoekende deze haeven die als *deure en sleutel der Suidersee allerbequamst en best gelegen was om Holland te quellen, met list te vermeesteren.*

Daartoe werden in Harderwijk 5 smakschepen uitgerust die een 700 krijgsknechten aan boord namen en op 22 juni 1537, enige uren voor zonsopgang op de rede van Enkhuizen ten anker kwamen.

Twee van deze schepen met een aantal „waeghalsen” aan boord liepen tot voor het pakhoofd en hoopen de stad die *voor haer eige behoudenisse niet genoeg waekte onversiens te vermeesteren.*

Doch alsoo hun 't water ontviel mosten sy d'ankers uitwerpen en er wijle tijts na 't hoog water verbeiden. Door dit vertoeven en 't genaken van de dag liep dees' anslag te

niet: want se wierden van iemand gesien en verders ontdekt.

Daer op draefde oudt en jong met groot gedruis naar de seekant. De vijand stierde terstond t'seewaert in en dat met sulk een haest dat se geen tijdt naemen om hunnen ankers op te winden maer die afkapten.

D'afgekapte ankers syn daerna op last van de wethouders opgehaelt en ter gedachtenisse van de gemisten aenslag aan den Engelschen of Suider toorn opgehangen.

En aan de muur van deze toren thans Drommedaris geheten hangen thans nog steeds deze ankers ter gedachtenisse

DE VOOR

GELDI ENKHI

REUNIE STICHTING STAMBOEK RONDE EN PLA

Door Jaap A. M. Kramer N.B.J.A.

Een machtig gezicht. Meer dan 150 jachten komen voor de wind het Krabbersgat uit.

**RSEN
HUIZEN**

MODEMJACHTEN OP 2,3 EN 4 JULI IN ENKHUIZEN

2

Vrijdagavond 2 juli.

Er waren voor Enkhuizen opnieuw spannende tijden aangebroken. Een vloot ronde- en platbodemjachten lag voor anker in het Krabbersgat. Er dreigde gevaar. Want in de vallende schemering waren zowel aan de noord- als aan de zuidzijde van het Krabbersgat grote eskaders waargenomen.

Terwijl tonnen pek en teer in brand werden gestoken om het water voor de stadswallen te verlichten en de verdedigers van Enkhuizen hun kanonnen vóórwarmden door wat in het wilde weg te schieten, kwam het ene eskader vóór de wind uit het noorden aanvaren. Juist voor de havenmond stootten ze op de uit het zuiden komende vloot. Het werd een fraai treffen met dof knallende kanonnen en honderden vuurkogels. Potten met bengaalsvuur zetten de omgeving in een fel rode gloed en oranje rookpluimen zorgden voor een goed gelijkende wolk van kruitdamp. Kris-kras voeren de schepen door elkaar, gadeslagen door de burgers van Enkhuizen die in groten getale op het havenhoofd en de wallen waren samengestroomd.

Het treffen eindigde onbeslist en dat werd aanleiding voor alle schepen om de haven op te zoeken.

3

2. Tjalken in frontlinie tijdens het Admiraalzeilen.

3

De slag om Enkhuizen.

Vuurpijlen, handstakelichten, brandenden teertonnen maakten het geheel tot een echte zeeslag.

4.

De haven van Enkhuizen in oude glorie hersteld. Nu waren het niet alleen visbotters, maar ook tjalken, Lemmeraken, schokkers, grundels, Vollenhovense bollen enz.

Er werd voorzichtig gevaren en knap manoeuvreerd — zowel op de motor als onder zeil — tot de honderdzestig schepen in de beperkte ruimte alle hun opgegeven ligplaats hadden gevonden. Daarna zijn er in onderling gepalaver nog heel wat manoeuvres uitvoerig besproken!

Zo eindigde de eerste dag van de zomerreünie van de Stichting Ronde- en platbodemjachten te Enkhuizen. 's Middags was het feest begonnen met een ontvangst van de kapiteins en hun dames door college van Burgemeester en Wethouders in het prachtige stadhuis van Enkhuizen, gevolgd door een palaver in de Drommedaris over de op handen zijnde vlootbewegingen: Het was een originele plaats om over de zeeslag te spreken: vooral nu beide partijen aanwezig waren en elkaar op de hoogte stelden van de uit te voeren manoeuvres, de sterkte van de manschappen en het aantal vuurmonden dat ze aan boord meevoerden!

Zaterdag 3 juli

Omstreeks 12 uur liep de haven weer leeg voor het traditionele evenement: het Admiraalzeilen. Een en ander was grondig voorbereid en op het ochtendpalaver duidelijk uitgelegd door Ir. J. D. Waller, voorzitter van de Stichting.

De honderdzestig bodems waren gesplitst in twee vloten, de Oranjevloot en de Geuzenvloot. Elke vloot was verdeeld in eskaders Lemsteraken, tjalken, bollen enz. van 5 à 8 schepen. In kiellinie voeren de vloten in noordelijke richting het Krabbersgat uit. Enkele mijlen buitengaats werd op een signaal van de eskadercommandant de eerste manoeuvre uitgevoerd: beurtelings kwam van beide vloten een eskader in frontlinie, en zeilde zo vóór de wind het Krabbersgat weer in. Daar lag voor de havenmond de Wieringer bol „Eudia” voor anker waarop de Admiraal van de vloot, de Commissaris

van de Koningin in Noord-Holland Mr. F. J. Kranenburg, het saluut afnam.

Nog steeds in frontlinie zeilden de eskaders het Krabbersgat uit in zuidelijke richting. Daar werd weer overgegaan in kiellinie, aan weerszijden van het vaarwater, terug naar Enkhuizen. Daarbij werd telkens door twee tegenover elkaar varende eskaders een spectaculaire manoeuvre uitgevoerd. Op een signaal van de eskadercommandant werden de kiellinies verlaten; vanaf weerszijden staken de schepen het vaarwater over, om aan de andere oever weer kiellinie te formeren. Vele eskaders wisten dit — onder zeil — zo

perfekt uit te voeren, dat het een fantas-tisch schouwspel opleverde. Andere ko-zen echter een ongunstig moment voor de manoeuvre. Zo zagen wij twee eskaders plotseling uit kiellinie breken en van weerszijden het vaarwater oversteken, op het moment dat er midden in het vaarwater een groot motorjacht naderde. Daar zag men plotseling van weerszijden klui-verbodem en botteloeven op de scheeps-huid gericht. Door knap manoeuvreren en snel stoppen werden gelukkig ongeluk-ken voorkomen.

Zo zeilden de vloten al manoeuvrerend terug naar Enkhuizen en maakten van het Admiraalzeilen niet alleen voor de Admi-raal maar ook voor de vele toeschouwers op de wal een waar spektakelstuk.

De dag werd afgerond met een gemeen-schappelijke maaltijd in de Nieuwe Doelen. Daar werd o.m. de W.H. de Vos-prijs uitgereikt aan de heer A. Kok uit Huizen; die bouwde niet alleen veel bot-ters voor de visserij en bouwde ze later weer om tot jacht. Maar bovendien heeft hij de afgelopen 7 jaar in zijn vrije tijd aan de Lemmeraak „Zevia” al zijn krach-ten besteed om er als het ware weer een nieuw schip van te maken.

zondag 4 juli

In een zonovergoten haven lag 's morgens de hele vloot te pronken. Als je dan zo langs de afgemeerde jachten loopt, kom je onder de indruk van deze prachtige schepen. Bij sommige proef je als het ware iets van de oude historie: waarschijnlijk komt dat door de gebeeldhouwde spreuken, de fraaie beschilderde luiken, enz. Waren het tien jaar geleden nog meest vissers- en vrachtschepen, die door een onuitputtelijk enthousiasme van hun eigenaars van de ondergang gered werden — nu zijn het vooral nieuwe of vrijwel geheel gerestaureerde jachten. Blank gelakte bidders en hoogaarsen naast fraai geschilderde stalen Lemsteraken, schokkers, bollen enz. Duidelijk blijkt hier de groeiende belangstelling voor de ronde- en platbodemjachten. En op de meeste jachten zijn hele gezinnen aan boord, want het zijn familieschepen bij uitstek. Als je ziet hoe intens al die mensen genieten van hun schip en het varen ermee, 'is het volkomen terecht dat bij het diner nog eens hulde werd toegezwaaid aan de man die dit alles ontketende: C. J. W. van Waning, onlangs bevorderd tot Commandeur titulair bij de Koninklijke Marine.

Na de Oecumenische Kerkdienst in de kapel op het terrein van het buitenmu-seum (de voormalige visserskerk uit Den Oever) zijn er voor de zondag twee festijnen. Een deel van de vloot gaat hardzeilen terwijl een ander deel een

tocht om het Enkhuizer Zand gaat ma-ken. Aan alle wensen werd voldaan, zon, stralend weer alleen . . . windkracht 1 later iets „aanwakkerend” tot 2 à 3. Wat doet dan een rond- of platbodemjacht, dat gemaakt is voor een stijve bries en een knobbelige zee? Rustig drijven!

Het starten was niet gemakkelijk, maar toen eenmaal het voor-de-windse rak bereikt was, alle zeilen bijgezet konden worden en de wind iets toenam — toen waren de schepen wel op hun mooist. Overal waar je keek waren zeilen, de hele horizon was als het ware gevuld. Wat moet dat vroeger toch een geweldig gezicht geweest zijn. Een visser zal echter geen tijd hebben gehad voor romantische gevoelens; hij moest keihard werken om zijn brood te verdienen en hoe meer zei-

5
Mr F. J. Kranenburg, Commissaris der Konin-gin in Noord-Holland, nam als Admiraal van de vloot het saluut af.

len aan de horizon, des te dunner werd de spoeling!

De toervaarders hebben ten noorden van het Enkhuizer Zand rondgezeild want een tocht rond de grote ondiepe zandplaten zou meer dan een dag geveerd hebben.

Na de wedstrijd die dit jaar voor velen gunstiger verlopen is dan vorig jaar was de prijsuitreiking in de Nieuwe Doelen. De reünie mag alleszins geslaagd worden genoemd. Niet alleen door het meewer-ken van de weergoden, niet alleen door het kundig manoeuvreren, maar vooral ook door de grondige en verstandige wijze, waarop alles was voorbereid. ■